

Muistio

PYÖREÄN PÖYDÄN KESKUSTELU LUONNONVARAISTEN ELÄINTEN HYVINVOINNISTA

Järjestäjät: eläinsuojeluasiainmies ja Eläinten hyvinvointikeskus

Aika: Maanantai 14.11.2022 klo 12.30–15.30

Paikka: Ruokavirasto, luentosali Kalevi (h. C111), Mustialankatu 3, Helsinki

Osallistujat

1. BirdLife Suomi ry
suojeleasantuntija Aapo Salmela
2. Korkeasaaren eläintarha
kuraattori Ville Vepsäläinen (alustaja)
eläintenhoidon ja suojelun johtaja Nina Trontti
3. Latvasilmu osk
maatalous- ja metsätieteiden tohtori Milla Niemi (alustaja, Teams-yhteyden kautta)
4. Luonnonvarakeskus
ohjelmajohtaja Katja Holmala (poistui klo 15.14)
5. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
läänneläinlääkäri Anna-Maria Moisander-Jylhä (Teams-yhteyden kautta)
6. Maa- ja metsätalousministeriö
erityisasiantuntija Tiina Pullola (alustaja)
7. Oulun yliopisto
yliopistotutkija Pauliina Rautio
(poistui klo 15.19, lähetti puheenvuoronsa sähköpostitse jälkikäteen)
8. Poliisihallitus
poliisitarkastaja Kai Vepsäläinen

9. Ruokavirasto
ylitarkastaja Taina Mikkonen
10. SEY Suomen eläinsuojelu ry
projektikoordinaattori Sonja Blom (alustaja)
toiminnanjohtaja Kati White
11. Suomen Eläinlääkäriliitto ry
eläinlääkäri Sauli Laaksonen
12. Suomen luonnonsuojeluliitto ry
toiminnanjohtaja Tapani Veistola
13. Suomen riistakeskus
riistasuunnittelija Paula Laukkanen
14. Turun yliopisto
eläin- ja ympäristöetiikan dosentti Elisa Aaltola (Teams-yhteyden kautta)

Eläinsuojeluasiames ja Eläinten hyvinvointikeskus

Eläinsuojeluasiames Saara Kupsala (puheenjohtaja)

Korkeakouluharjoittelija Eisa Hermanoff

Johtava asiantuntija Satu Raussi, Eläinten hyvinvointikeskus

Erytisasiantuntija Tiina Kauppinen, Eläinten hyvinvointikeskus (alustaja)

Avaus

Eläinsuojeluasiames Saara Kupsala avasi tilaisuuden kello 12.30 ja toivotti osallistujat tervetulleiksi. Molempien järjestäjätahojen esittäytymisen jälkeen avaussanoissa kuvattiin tapahtuman tarkoitus. **Pyöreän pöydän keskustelun tarkoituksena** on tuoda yhteen eri toimijoita keskustelemaan luonnonvaraisten eläinten hyvinvoinnin edistämisestä. Keskustelun teemana on avun tarpeessa olevien luonnonvaraisten eläinten auttaminen sekä luonnonvaraisten eläinten vahingoittumisen ennaltaehkäisy. Tavoitteena on lisätä tietoa aiheesta, tuoda eri näkökulmia esille, vaihtaa mielipiteitä ja hyviä käytäntöjä sekä pohtia ratkaisuja ongelmiin. Keskustelun järjestäminen liittyy eläinsuojeluasiamiehen tehtävään tukea ja edistää eri toimijoiden välistä

yhteistyötä eläinten hyvinvoinnin parantamiseksi. Avauksen jälkeen päivän teemaan johdattelivat viisi alustusta.

Alustukset

Ensimmäisessä alustuksessa Eläinten hyvinvointikeskuksen erityisasiantuntija **Tiina Kauppinen** käsitteli luonnonvaraisten eläinten hyvinvointia. Eläinten hyvinvoinnin neuvottelukuntien yhteisen määritelmän mukaan eläimen hyvinvointi on eläimen kokemus sen omasta fyysisestä ja psyykkisestä olotilasta. Hyvinvoinnin osa-alueita ovat biologinen toiminta, luonnollinen käyttäytyminen ja tunteet. Eläimen hyvinvointi on kokonaisuus eläimen elinaikana koetuista hyvistä ja huonoista kokemuksista. Hyvinvointia voidaan tarkastella kolmen oikeuden kautta: oikeus lajinmukaiseen käyttäytymiseen ja elinympäristöön, oikeus hyvään kohteluun ja positiivisiin kokemuksiin sekä oikeus hyvään terveyteen ja toimintakykyyn. Oikeuksien kolmiomallia on sovellettu pääosin lemmikkieläimiin, mutta se on sovellettavissa myös luonnonvaraisiin eläimiin. Ihmiset vaikuttavat luonnonvaraisten eläinten hyvinvointiin monin eri tavoin. Esimerkiksi liikenne, metsästys, kalastus, vieraslajien torjunta, teollinen toiminta, matkailu, maa- ja metsätalous ja muu maankäyttö sekä ihmistoiminnan seurauksena syntyvät ja leviävät tarttuvat taudit vaikuttavat luonnonvaraisten eläinten hyvinvointiin. Eläinten hyvinvointikeskuksen julkaisema Eläinten hyvinvointi Suomessa III -raportti sisältää osion luonnonvaraisten eläinten hyvinvoinnista, jossa kartoitetaan laajasti ihmistoiminnan vaikutuksia luonnonvaraisten eläinten hyvinvointiin.¹

Kauppinen tarkasteli esityksessään yksilö-, populaatio- ja lajitason hyvinvoinnin yhteyksiä luonnonvaraisissa eläimissä. Luonnonvaraisten eläinten kohdalla populaatio- tai lajilähtöinen hyvinvointinäkökulma on tyypillinen, mutta eläinten hyvinvointinäkökulma korostaa eläinyksilön kokemusta omasta olotilastaan. Survival of the fittest- ja luonto hoitaa -näkökulmat ovat yleisiä suhtautumisia luonnonvaraisten eläinten auttamiseen. Näkökulmat edustavat ajattelua, jossa luonnonvaraisten eläinten hyvinvointi on ennen kaikkea lajitason hyvinvointia. Lainsäädännön mukaan sairasta, vahingoittunutta tai muuten avun tarpeessa olevaa luonnonvaraista eläintä on

¹ Eläinten hyvinvointikeskus (2021–2022) [Eläinten hyvinvointi Suomessa III -raportti](#).

pyrittävä auttamaan. Kauppien mukaan ihmisillä on vastuu luonnonvaraisten eläinten kärsimyksistä, kun elinympäristöt muuttuvat ihmisen toiminnan seurauksena. Lajinmukainen elinympäristö on hyvinvoinnin edellytys, ja siten luonnonsuojelu ja luonnonvaraisten eläinten hyvinvointi kytkeytyvät toisiinsa.

Yhteisen terveyden ja hyvinvoinnin näkökulma korostaa ihmisten ja muiden lajien terveyden ja hyvinvoinnin kytkeytymistä toisiinsa. Useat niin kutsutut viheliäiset ongelmat, kuten ilmastonmuutos, luontokato, kasvava mikrobilääkeresistenssi ja ihmisten ja eläinten välillä tarttuvien tautien leviäminen, uhkaavat niin ihmisten kuin luonnonvaraistenkin eläinten hyvinvointia. Esimerkiksi villieläinten elintilan kapeneminen ja lisääntyvät kohtaamiset ihmisten ja luonnonvaraisten eläinten välillä lisäävät riskejä taudinaiheuttajien leviämiselle ihmisten ja eläinten välillä. Luonnonvaraisten eläinten hyvinvoinnin edellytyksistä huolehtimalla voidaan edistää myös yhteistä hyvinvointia.

Toisessa alustuksessa erityisasiantuntija **Tiina Pullola** maa- ja metsätalousministeriöstä kertoi luonnonvaraisten eläinten auttamista ja hoitamista ohjaavasta lainsäädännöstä. Luonnonvaraisten eläinten hoitoa säätelevät useat lait: eläinsuojelulaki (247/1996), luonnonsuojelulaki (1096/1996), metsästyslaki (615/1993) sekä laki vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta (1709/2015). Luonnonvaraisten eläinten auttamisen kannalta keskeisin laki on eläinsuojelulaki. Eläinsuojelulain 14 §:n mukaan sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa luonnonvaraista eläintä on pyrittävä auttamaan, ja jos hengissä pitäminen on ilmeistä julmuutta eläintä kohtaan, eläin on lopetettava tai on huolehdittava, että eläin lopetetaan. Eläinsuojelulain 13 §:n mukaan luonnonvarainen eläin voidaan ottaa elätettäväksi tilapäistä sairaanhoitoa varten. Eläin on sen tilan salliessa vapautettava, jos on oletettavissa, että se sopeutuu vaikeuksitta luonnonvaraiseen elämään. Jos eläintä ei voida vapauttaa eikä sen hoitoa voida järjestää, eläin on lopetettava.

Hallituksen esitys eläinten hyvinvointilaksi (186/2022) annettiin eduskunnalle 22.9.2022. Eläinten hyvinvointilaki korvaa eläinsuojelulain ja -asetuksen. Eläinten hyvinvointilaissa säädetään kaikkia kansalaisia koskevasta avun tarpeesta olevien luonnonvaraisten eläinten auttamisvelvollisuudesta

samaan tapaan kuin voimassa olevassa eläinsuojelulaissa. Uutena vaatimuksena säädetään kunnan velvollisuudesta huolehtia kunnaneläinlääkäriin vastaanotolle tuotujen sairaiden tai vahingoittuneiden luonnonvaraisten eläinten lopettamisesta. Valtio korvaa lopetuksesta aiheutuneet kulut kunnalle. Kunnaneläinlääkäriin vastaanotolla voidaan antaa muutakin apua, kuten ensiapua, mutta sitä valtio ei sitoudu korvaamaan. Kansalaisten oikeus ottaa haltuun loukkaantunut tai muutoin avuton luonnonvarainen eläin rajoitetaan koskemaan ainoastaan ensiapua tai hoitoon toimittamista varten. Ensiavun jälkeen eläin on vapautettava luontoon tai lopetettava, ellei eläintä toimiteta jatkohoitoon. Lisäksi luonnonvaraisten eläinten pidempiaikainen hoito ehdotetaan säädettäväksi ilmoituksenvaraiseksi toiminnaksi. Hoitolalle asetetaan myös velvollisuus ennen hoidon aloitusta selvittää, tarvitaanko eläimen hallussapitoon luonnonsuojelu- tai metsästyslain mukainen poikkeuslupa. Lisäksi on otettava huomioon vieraslajilainsäädäntö luonnonvaraisten eläinten hoidossa. Hoidon päätyttyä eläin on vapautettava luontoon, ja jos eläintä ei voida vapauttaa, eläin on lopetettava tai sijoitettava pysyvästi eläintarhaan.

Pullola esitteli myös luonnonsuojelu-, metsästys- ja vieraslajilakien merkitystä luonnonvaraisten eläinten auttamisessa. Luonnonsuojelulain 1096/1996 eliölajien suojelua koskevia säännöksiä sovelletaan luonnonvaraisiin eläinlajeihin lukuun ottamatta metsästyslaissa tarkoitettuja riistaeläimiä ja rauhoittamattomia eläimiä sekä taloudellisesti hyödynnettäviä kalalajeja (37 §). Luonnonsuojelulaki velvoittaa auttamaan sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa tavattua rauhoitettua eläintä. Rauhoitettu eläin voidaan ottaa haltuun hoitoon kuljettamista ja tilapäistä hoitoa varten, ja muutoin on noudatettava, mitä eläinsuojelulaissa säädetään (41 §). ELY-keskus voi myöntää poikkeuslupan rauhoitetun eläimen hallussapitoon (48–49 §). Hallituksen esitys uudeksi luonnonsuojelulaiksi (76/2022) annettiin eduskunnalle keväällä 2022, eikä lakiesitys sisällä merkittäviä muutoksia avun tarpeessa olevien luonnonvaraisten eläinten hoidon sääntelyn osalta. Esityksen mukaan sairaana, vahingoittuneena tai muutoin avuttomassa tilassa tavatun rauhoitetun eläimen auttamiseen sovelletaan eläinsuojelulakia (73 §) ja ELY-keskus voi myöntää poikkeuksen suojelusäännöksistä esimerkiksi hallussapitolupien osalta (85 §). Metsästyslakia 615/1993 sovelletaan riistaeläimiin ja rauhoittamattomiin eläimiin (eläinlajit

lueteltu 5 §:ssä). Metsästyslain mukaan avuttomassa tilassa olevaa eläintä on pyrittävä auttamaan tai asiasta on pyrittävä ilmoittamaan alueen omistajalle, metsästysoikeuden haltijalle tai poliisille (84 §). Vieraslajilaissa 1709/2015 kielletään haitallisten vieraslajien hallussapito, ja kieltö estää näiden eläinlajien hallussapidon myös hoidon antamista varten.

Kolmannessa alustuksessa Korkeasaaren Villieläinsairaalan kuraattori **Ville Vepsäläinen** käsitteli luonnonvaraisten eläinten hoitamista villieläinsairaalan näkökulmasta. Korkeasaaren Villieläinsairaala on Suomen suurin luonnonvaraisten eläinten hoitola, jossa hoidetaan 1300–1700 potilasta vuosittain. Potilaista valtaosa (60–65 %) on lintuja, nisäkkäitä on noin 35–40 %. Hoitotyön ohella Villieläinsairaala tekee esimerkiksi koulutus- ja tutkimusyhteistyötä ja antaa eläinlääkäreille opetusta luonnonvaraisten eläinten hoidosta. Villieläinsairaalan eläinmäärät kasvavat vuosittain, mutta rahoitusta on vähemmän. Vuodesta 2021 lähtien ympäristöministeriö on myöntänyt rahoitusta vain luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettujen eläinten kuntouttamiseen. Riistaeläinten ja rauhoittamattomien eläinten hoidon järjestämiseen ei myönnetä valtionavustusta, vaikka eläinsuojelulain mukaan kaikkia avun tarpeessa olevia luonnonvaraisia eläimiä on pyrittävä auttamaan. Villieläinsairaalassa kaikki potilaat hoidetaan yhtä hyvin eikä rauhoitettuja lajeja laiteta muiden edelle. Vepsäläisen mukaan valtionavustusten myöntämisperusteiden tulisi olla nykyistä läpinäkyvämpiä.

Useat eri lait säätelevät luonnonvaraisten eläinten hoidon järjestämistä: eläinsuojelu-, luonnonsuojelu-, metsästys-, vieraslaji- ja eläintautilaki. Lisäksi luonnonvaraisten eläinten hoitolatoimintaan liittyvien viranomaisten kirjo on laaja: ympäristöministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, Ruokavirasto, Suomen riistakeskus, aluehallintovirastot, poliisi, ELY-keskukset ja Pelastuslaitos. Helsingin pelastuslaitoksen eläinpelastusyksikkö luopui ympärivuorokautisen puhelinneuvonnan ja noutopalvelun tarjoamisesta vuoden 2022 maaliskuussa, mikä on vaikuttanut merkittävästi Villieläinsairaalan toimintaan. Myös tarttuvien eläintautien lisääntyminen luonnonvaraisten eläinten populaatioissa on tuonut uusia haasteita. Esimerkiksi lintuinfluenssa vaikeuttaa auttamistyötä, oravilla ilmenee kryptosporidioosia (tarttuu ihmisiin) ja jäniksillä myksomatoosia. Eläintautilain 48 §:n mukaan maaeläimiä ei saa vapauttaa

luontoon, jos eläimet vapauttava henkilö tietää tai epäilee niiden voivan levittää eläintautia, josta voi olla haittaa muille eläimille tai ihmisille. Vepsäläinen korosti, että yksilön pelastaminen ei saa aiheuttaa vaaraa lajin populaatiolle luonnossa.

Vepsäläisen mukaan potilasaines Villieläinsairaalassa on huonokuntoista. Kaupunkiympäristössä sattuu ja tapahtuu monenlaista. Mikäli ihminen saa kiinni täysikasvuisen villieläimen, siinä on lähtökohtaisesti jotakin pahasti vialla. Villieläin välttää kivun näyttämistä viimeiseen asti. Noin 40 % potilaista on jo tullessa mahdotonta pelastaa: osa kuolee matkalla tai vastaanotolle saapuessaan, osa joudutaan lopettamaan eläinsuojelulain velvoittamana. Potilastietokannan mukaan lopetukseen johtavia syitä ovat esimerkiksi poikki mennyt jalka tai siipi, muu iso trauma (esim. avomurtuma), vakava tauti tai vakava kehityshäiriö, tai vastaanotolle tuotu eläin on haitallinen vieraslaji, jota ei saa lain mukaan palauttaa luontoon. Orpoja eläimiä oli vuoden 2021 potilastietokannassa 33 %. Poikasia on yleensä helpompi hoitaa, ja niiden palautusprosentti on hyvä (47,9 % vuonna 2021). Villieläinsairaalaan tuodaan myös turhaan eläimiä, kuten rusakonpoikasia ja lokinpoikasia, jotka hoidetaan myös luontoon palautettaviksi. Vuosina 2013–2022 kaikista Villieläinsairaalan hoitoon tuoduista eläimistä keskimäärin 33,2 % palautettiin takaisin luontoon. Laajaan australialaisten luonnonvaraiseläinlaitosten tilastoihin perustuvassa tutkimuksessa raportoitiin, että hoidetuista linnuista ja nisäkkäistä keskimäärin 34 % palautettiin takaisin luontoon vuosina 2013–2018.²

Tavat uutisoida luonnonvaraisista eläimistä vaikuttavat Villieläinsairaalan ja muiden hoitopaikkojen toimintaan. Vepsäläisen mukaan mediassa on vähän tietoa siitä, mikä on asiallista ja ammattimaista luonnonvaraisten eläinten hoitoa. Myös sosiaalisessa mediassa julkaistaan ja ihannoidaan toimintaa, joka on haitallista eläinten hyvinvoinnille. Vepsäläisen mukaan luonnonvaraisten eläinten hoitolatoiminta tulisi säätää luvanvaraiseksi uudessa eläinten hyvinvointilaissa. Esimerkkinä voisi käyttää Ruotsia, jossa toiminta on luvanvaraista ja valvottua ja jossa hoitopaikoilta edellytetään muun muassa asianmukaisia tiloja ja ammattitaitoa. Suomessa on

2 Kwok ABC, Haering R, Travers SK, Stathis P (2021) Trends in wildlife rehabilitation rescues and animal fate across a six-year period in New South Wales, Australia. PLoS ONE 16(9): e0257209.

<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0257209>.

tällä hetkellä kirjava joukko luonnonvaraisten eläinten hoidon toimijoita, joiden osaaminen vaihtelee. Hoidon laatua ei pystytä valvomaan tällä hetkellä, koska ei tiedetä, ketkä kaikki hoitavat luonnonvaraisia eläimiä. Suomesta löytyy hyviä hoitajia ja hoitajia, joiden osaaminen on heikkoa, mikä on ongelma eläinten hyvinvoinnille.

SEY Suomen eläinsuojelun luonnonvaraisten eläinten hankkeen projektikoordinaattori **Sonja Blom** käsitteli kommenttipuheenvuorossaan luonnonvaraisten eläinten auttamisen haasteita ja ratkaisuja. Blomin mukaan luonnonvaraisten eläinten auttamisessa on kolme isoa haastetta, joita ovat resurssien puute, tiedon puute ja kentän jakautuneisuus. Luonnonvaraisten eläinten auttamiseen ei ohjata riittävästi resursseja, ja resurssien kohdentaminen toimintaan on jopa vähentynyt. Tiedon puutteen seurauksena kentän toimijoilla on erilaisia näkemyksiä siitä, mikä on eläinten auttamista ja miten esimerkiksi arvioidaan eläimen kokema stressi ja kipu. Kentän jakautuneisuus merkitsee sitä, että näkemykset ja toimintatavat eivät ole aina yhteneväisiä, vaikka tavoite on sama. On myös erilaisia näkemyksiä siitä, kuka on asiantuntija ja miten tulisi arvioida eri asiantuntijoiden pätevyyttä.

Blomin mukaan haasteet luonnonvaraisten eläinten auttamisessa johtuvat kulttuurisista, poliittisista ja käytännöllisistä syistä. Haasteiden kulttuurisyys liittyvät erilaisiin oletuksiin, ajatuksiin ja tunteisiin luonnonvaraisista eläimistä. Luonnonvaraisten eläinten elämästä esiintyy virheellisiä käsityksiä: esimerkiksi ajatellaan, että luonto hoitaa ongelmat, ja ihmisen vaikutusta ongelmien taustalla voidaan vähätellä. Suoran omistussuhteen puuttuminen vähentää vastuun kokemista luonnonvaraisten eläinten hyvinvoinnista. Luonnonvaraisten eläinten kohdalla painottuvat usein enemmän luonnonsuojelulliset kuin eläinsuojelulliset näkökohdat: puhutaan kannoista, populaatioista ja jonkin lajin edustajista yksilöiden sijaan. Lisäksi arvostuksen puutetta ilmenee suhtautumisessa esimerkiksi vieraslajeihin, riistaeläimiin ja ei-nisäkkäisiin.

Kulttuuriset tekijät vaikuttavat lainsäädäntöä ja resurssien jakamista koskeviin päätöksiin.

Eläinsuojelulaki asettaa veloitteen auttaa avuttomassa tilassa olevia luonnonvaraisia eläimiä, mutta jättää paljon tulkinnanvaraisuutta eikä kerro esimerkiksi, kenen pitäisi auttaa, millä tavalla

ja mikä on auttamista. Uusi eläinten hyvinvointilakikaan ei tuo asiaan juuri muutosta. Kun auttamista ei ole säännelty riittävästi eikä toimintaan ole ohjattu tarpeeksi resursseja, käytännön seurauksena auttaminen on jäänyt pääosin vapaaehtoistoimijoiden varaan. Vapaaehtoisille ei ole tarjolla selkeää koulutusta, ja myöskään eläinlääkäreillä ei ole tarpeeksi mahdollisuuksia erikoistua luonnonvaraisten eläinten hoitoon. Riittämätön tuki auttajakentälle johtaa hajaantuneeseen toimintaan sekä yhteisten sääntöjen tai struktuurin puutteeseen, eikä toimintaa myöskään valvota riittävästi.

Blomin mukaan keskeisiä ratkaisukeinoja luonnonvaraisten eläinten auttamisen haasteisiin ovat arvojen kirkastaminen, tiedon ja ymmärryksen lisääminen sekä yhteistyö ja standardit. Toiminnan tavoitteita, motiiveja ja eettisiä arvoja tulisi kirkastaa. Jos kaikilla on tavoitteena eläinyksilöiden auttaminen, keskeistä on pohtia, millä keinoin voitaisiin yhdessä paremmin pyrkiä tavoitteeseen. Myös tieteellisen tiedon sekä syvällisemmän ja kokonaisvaltaisemman ymmärryksen lisäämistä tarvitaan. Tieteellistä tietoa on saatavilla, mutta sitä ei resurssien puutteen takia hyödynnetä riittävästi. Hoitokäytäntöjä koskevan tiedon lisäksi toimijoiden tulisi tunnistaa laajempi konteksti, esimerkiksi eläimen lähtökohdat ennen hoitotilannetta. Lisäksi tarvitaan parempaa organisoitumista ja yhteistyön lisäämistä sekä yhteisiä standardeja, jotka tarjoavat selkeät säännöt ja struktuurin toiminnalle ja jotka ideaalitulanteessa määritettäisiin lainsäädännössä. Yhtenäisten lähtökohtien tukemiseksi tarvitaan myös koulutusta ja tiedon jakamista. Rahoituksen lisääminen on edellytys sille, että edellä mainittuja tavoitteita on mahdollista toteuttaa.

Viidennessä alustuksessa Latvasilmu osk:n asiantuntija MMT **Milla Niemi** käsitteli eläimiin liittyviä liikenneonnettomuuksia ja niiden ennaltaehkäisyä. Niemen mukaan liikenne ja väyläverkosto vaikuttavat negatiivisesti luonnonvaraisiin eläimiin heikentämällä tai hävittämällä elinympäristöjä, estevaikutuksen ja siihen liittyvän geneettisen eriytymisen kautta sekä lisäämällä eläinten kuolleisuutta. Liikenteen vaikutukset eläinten kuolleisuuteen ovat merkittäviä: on arvioitu, että liikenne on globaalisti toiseksi tärkein ihmisestä aiheutuva selkärankaisten kuolinsyy.³ Euroopan

³ Hill, JE, DeVault, TL, Belant, JL (2019) Cause-specific mortality of the world's terrestrial vertebrates. *Global Ecology and Biogeography* 28: 680– 689. <https://doi.org/10.1111/geb.12881>.

maantieverkolla kuolee vuosittain arviolta 194 miljoonaa lintua ja 29 miljoonaa nisäkstä⁴, joista noin miljoona on sorkkaeläimiä⁵. Suomessa tilastoidaan vuosittain noin 14 000 törmäystä villien sorkkaeläinten kanssa (pääosin Etelä- ja Lounais-Suomessa). Pienemmistä eläimistä ei ole saatavilla kattavaa tilastoa. Eläinonnettomuuksien kustannukset yhteiskunnalle ovat merkittävät. Eläinten liikennekuolleisuudessa on kyse aina eläinyksilöiden hyvinvoinnista, mutta joissakin tapauksissa se voi vaikuttaa haitallisesti myös populaation kehitykseen.

Eläinonnettomuuksissa pienikokoiset eläimet yleensä kuolevat törmäyksessä. Lajista riippuen hirvieläimistä kuolee tai lopetetaan onnettomuuspaikalla noin kolme neljästä, ja noin ¼ hirvieläimistä pakenee ja kuolee todennäköisesti vammoihinsa myöhemmin. Suomessa riistanhoitoyhdistysten ylläpitämä suurriistavirka-apu SRVA auttaa poliisia eläinonnettomuustilanteissa. Kyseessä on merkittävä metsästäjien yhteiskunnalle antama palvelu: SRVA:n vapaaehtoiset vastaavat eläinten jäljityksestä, kunnon tarkistuksesta, lopetuksesta ja ruhon kuljetuksesta pois tiealueelta. Suurin osa SRVA-lähdöistä koskee hirvieläimiä. Eläinonnettomuuden tapahtuessa kuljettajan tulisi pysähtyä ja estää lisäonnettomuudet, tarkistaa eläimen kunto ja tarvittaessa lopettaa eläin tai pyytää apua lopetukseen – villisika- tai suurpeto-onnettomuudessa autosta ei kuitenkaan saa poistua oman turvallisuuden takia. Jos osapuolena on hirvieläin, villisika tai suurpeto, tulee aina soittaa hätäkeskukseen, jolloin SRVA-toimeksianto käynnistyy. Onnettomuuspaikka pitäisi myös merkitä maastoon hyvin.

Eläinonnettomuuksia voidaan ennaltaehkäistä vaikuttamalla kuljettajaan esimerkiksi tienvarsien varoitusmerkeillä sekä erilaisilla varoitus- ja valistuskampanjoilla. Nämä keinot ovat halpoja ja helppoja, mutta eivät kovin tehokkaita. Eläinonnettomuuksia voidaan ennaltaehkäistä myös vaikuttamalla eläinten liikkumiseen riista-aitojen ja erilaisten yli- ja alikulkujen avulla. Niemen mukaan riista-aidat ovat oikein käytettyinä tehokas keino vähentää aidatun tien

⁴ Grilo, C. et al. (2020) Roadkill risk and population vulnerability in European birds and mammals. *Frontiers in Ecology and the Environment* 8(6): 323–328. <https://doi.org/10.1002/fee.2216>.

⁵ Langbein, J, Putman, R, Pokorny, B (2011) Traffic collisions involving deer and other ungulates in Europe and available measures for mitigation. In R. Putman, M. Apollonio, & R. Andersen (Eds.), *Ungulate Management in Europe: Problems and Practices* (pp. 215-259). Cambridge: Cambridge University Press. <http://dx.doi.org/10.1017/CBO9780511974137.009>.

(sorkka)eläinonnettomuuksia. Riista-aitojen ongelmia ovat kuitenkin muun muassa liittymät ja muut aukkokohdat, joista eläimet pääsevät tiealueelle, sekä onnettomuuspaineen siirtäminen alemmalle tieverkolle. Riista-aidat eivät myöskään ratkaise perimmäistä taustalla olevaa kysymystä, eli eläinten liikkumistarvetta. Riista-aitoja tulisi käyttää vain yli- ja/tai alikulkujen kanssa, jotka yhteisenä ratkaisuna ehkäisevät tehokkaasti hirvieläinonnettomuuksia, ja samalla eläinten liikkuminen mahdollistuu ja voidaan vähentää pirstoutumisesta aiheutuvia haittoja.

Ylikulkuja ovat vain eläinten käyttöön tarkoitetut maisema- ja vihersillat, sekä eläinten että ihmisten käyttöön tarkoitetut monikäyttösiljat ja esimerkiksi liito-oraville tarkoitetut hyppypylväät. Maisema- ja vihersiltojen on todettu olevan varsin tehokkaita ratkaisuja. Väyläviraston selvityksessä havaittiin, että Etelä-Suomen monikäyttösiltoja käytti 11 luonnonvaraista nisäkäslajia ja erityisesti valkohäntäpeurat käyttivät seurattuja siltoja aktiivisesti.⁶ Eläinten liikkuminen voidaan mahdollistaa myös erilaisten alikulkujen avulla. Alikuluissa maisema voi parhaimmillaan jäädä koskemattomaksi, kun tie silloitetaan esimerkiksi laakson yli. Eläimet oppivat käyttämään myös erilaisia ihmisille tarkoitettuja alikulkuja. Alikulkuja voidaan rakennus- tai korjausvaiheessa myös räätälöidä eläinten tarpeita paremmin vastaaviksi esimerkiksi huolehtimalla suojaavan kasvillisuuden läheisyydestä.

Osallistujien puheenvuorot ja keskustelu

Osallistujia oli pyydetty valmistelevaan tilaisuuteen enintään kahden minuutin mittaiset puheenvuorot. Puheenvuoroissa osallistujilla oli mahdollisuus tuoda esille näkökulmia aiheeseen omasta ja taustaorganisaationsa puolesta. Puheenvuorojen jälkeen käytiin vapaata keskustelua aiheesta. Osallistujille oli lähetetty etukäteen keskustelua ohjaaviksi kysymyksiksi: Millainen auttamistoiminta on eläimen edun mukaista? Millaisia toimia tarvitaan, jotta apua tarvitsevien luonnonvaraisten auttamista voitaisiin toteuttaa Suomessa nykyistä paremmin? Millaisin keinoin luonnonvaraisten eläinten loukkaantumisia voitaisiin ennaltaehkäistä? Tilaisuudessa tuotiin esiin monipuolisesti erilaisia näkemyksiä päivän teemaan. Tilaisuuden tarkoituksena ei ollut muodostaa

⁶ Väylävirasto (2021) Vihersillat eläinten kulkureittinä tien yli – Eläinyhteyksien riistakameramonitorointi. Väyläviraston julkaisuja 26/2021. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-317-864-9>.

konsensusta, vaan tuoda eri toimijat yhteisen pöydän ääreen kertomaan näkemyksiään ja kuulemaan muita. Osallistujien näkökulmien eroista huolimatta keskustelua käytiin osapuolten kesken hyvässä hengessä ja rakentavasti. Puheenvuoroissa ja keskusteluissa nousivat esille seuraavat teemat:

Luonnonvaraisten eläinten auttamiseen liittyvät eettiset kysymykset ja vahingoittumisen ennaltaehkäisy

Keskustelussa nousi esiin, että luonnonvaraisten eläinten auttamiseen liittyy **useita eettisiä kysymyksiä**. Eettiset kysymykset koskevat esimerkiksi sitä, missä tapauksissa tulisi puuttua luonnonvaraisen eläimen tilanteeseen ja mikä on puuttumiskynnys muun muassa sairastuneiden luonnonvaraisten eläinten tapauksissa, millaisissa tilanteissa eläin on suotavaa ottaa hoitoon ja milloin eutanasia on perusteltua. Keskustelussa esitettiin, että auttaminen on tärkeää yhteisesti, mutta auttamistavoista on erimielisyyksiä. Ihmisten käsitykset eettisistä kysymyksistä vaihtelevat, ja ongelmatilanteet ovat usein monimutkaisia. Vaihtelevien näkemysten taustalla ovat esimerkiksi erilaiset eettiset lähtökohdat, arvot ja koulutustausta. Myös käsitykset avun antamisen ja hoidon aiheuttamasta stressistä vaihtelevat.

Luonnonvaraisten eläinten auttamiseen liittyvien moninaisten eettisten kysymysten takia pidettiin tärkeänä, että **keskustelua** näistä eettisistä kysymyksistä käydään yhteiskunnassa ja eri toimijoiden välillä. Tarvitaan lisää keskustelua esimerkiksi toimintamalleista koskien auttamisen rajoja ja keinoja, kun on kyse tauteihin sairastuneista luonnonvaraisista eläimistä. Keskustelun käyminen on tärkeää, sillä se auttaa toimijoita tunnistamaan paremmin näkemystensä taustalla olevia arvoja ja vaikuttimia sekä oppimaan lisää muilta keskustelijoilta. Esitettiin, että myös tutkittua tietoa olisi tärkeää olla enemmän saatavilla eettisen keskustelun tueksi. Esimerkiksi eläintautien lisääntyminen luonnonvaraisten eläinten populaatioissa muun muassa ilmaston lämpenemisen seurauksena herättää huolta ja tautien seuranta ja tutkimus on tärkeää.

Keskustelussa tuotiin esiin, että luonnonvaraisten eläinten auttamistoiminnan lähtökohtana tulisi olla eläimen **elämänmittaisen hyvinvoinnin** huomiointi. Ei ole riittävää esimerkiksi antaa vain

hetkellistä apua tai hoitaa yksittäinen vamma, vaan hoidon tavoitteen on suuntauduttava pidemmälle, elinikäisen hyvinvoinnin turvaamiseen. Esitettiin, että toiminnan tulisi olla eläinlähdeistä, jolloin keskiöön asetetaan eläin ja eläinyksilön kokemus ihmislähtöisten näkökulmien sijaan. Lisäksi tuotiin esiin, että villieläinten hoito on osa luonnon monimuotoisuuden edistämistä ja suojelua ja hoidon järjestämisessä on huomioitava luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja suojelun näkökulmat. Luonnonvaraisten eläinten hoitoa säätelevät useat lait, ja siten lainsäädäntö on olennainen toiminnan ohjenuora. Ensisijaista auttamisessa on, että hoito ei saa aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua ja kärsimystä. Hoidon tulee olla osaavaa ja asianmukaista, hoitoa tulisi antaa mahdollisimman lyhyt aika, ja eläin tulisi palauttaa takaisin kotireviirilleen, kun se pärjää luonnossa. Pitkittyvä hoito ei ole välttämättä hyvä asia luonnonvaraisen eläimen hyvinvoinnin näkökulmasta. Hoidon antamisen jälkeen eläimen tulisi voida jatkaa elämäänsä ilman kipua, ja eläimellä tulisi olla vapautuksen jälkeen mahdollisuus elää aidosti lajityypillistä elämää. Jos tiedetään, että eläin ei hoidon jälkeen selviä luonnossa tai pysty käyttäytymään lajinmukaisesti, lopettaminen on perusteltu vaihtoehto. Kuhunkin hoitotilanteeseen perehtyneiden asiantuntevien ihmisten tulee arvioida oikeat menettelytavat.

Keskustelussa pohdittiin erilaisia luonnonvaraisten eläinten **loukkaantumisen syitä ja syiden merkitystä**. Luonnonvaraiset eläimet voivat loukkaantua tai joutua pulaan eri syistä.

Lainsäädännön mukaan kuitenkin kaikkia avun tarpeessa olevia luonnonvaraisia eläimiä on pyrittävä auttamaan, eikä laki erottele sitä, onko eläin loukkaantunut luonnollisista syistä vai ihmistoiminnan seurauksena. Vaikka luonnonvaraisia eläimiä voi loukkaantua esimerkiksi saalistustilanteiden seurauksena, tuotiin esiin, että nykyisen käsityksen mukaan suurin osa ihmisen kohtaamista avun tarpeessa olevista luonnonvaraisista eläimistä on joutunut pulaan ihmisen toiminnan seurauksena. On hienovarainen ero siinä, mitkä loukkaantumisista ovat ihmisen aiheuttamia ja mitkä eivät, mutta ihmistoiminnan vaikutus näkyy taustalla usein vähintäänkin epäsuorasti. Esimerkiksi ilmastonmuutos ja elinympäristöjen hupeneminen lisäävät riskejä tautien syntymiselle ja leviämiseksi villieläinpopulaatioissa. Kun eläinten ongelmat johtuvat usein ihmistoiminnasta, kasvaa tarve tunnistaa ihmisen eettinen vastuu sen sijaan, että tarkasteltaisiin ongelmia ainoastaan luonnon prosesseihin kuuluvina ilmiöinä. Keskustelussa esitettiin, että etiikan

näkökulmasta ihmisillä on suurin vastuu omista teoista. Yhtäältä ihmisellä on vastuu olla aiheuttamatta vahinkoa, ja toisaalta ihmisellä on vastuuta muiden auttamisesta. Vaikka luonnonvaraisia eläimiä loukkaantuu myös muista kuin ihmisperäisistä syistä, on perusteltua keskittyä ihmisten aiheuttamiin ongelmiin niiden mittavuuden vuoksi.

Keskustelussa esitettiin, että keskeistä on pyrkiä **ennaltaehkäisemään ja minimoimaan ihmisten luonnonvaraisille eläimille aiheuttamia haittoja**. Tulisi esimerkiksi huomioida nykyistä paremmin toiminnasta seuraavat mahdolliset eläinvahingot ja loukkaantumisen riskit sekä antaa enemmän ohjeita siitä, miten vahinkoja voi ehkäistä ja vähentää. Esimerkiksi lintujen törmäyksiä ikkunoihin voitaisiin vähentää asettamalla rakennusmääräyksissä vaatimuksia lintuturvallisille ikkunalaseille. Perustavanlaatuisen tapa ennaltaehkäistä luonnonvaraisten eläinten vahingoittumista olisi turvata eläimille hyvät elinympäristöt. Ennaltaehkäisyn keinoiksi ehdotettiin myös rakennetun ympäristön (kuten teiden yli- ja alikulkujen) viherrakenteen parantamista, kesähakkuiden vähentämistä sekä kissojen vapaan ulkoilun kieltämistä.

Myös **metsästyksen** vaikutuksista luonnonvaraisiin eläimiin syntyi keskustelua. Yhtäältä tuotiin esiin metsästäjien rooli vahingoittuneiden eläinten jäljittämisessä, lopettamisessa ja riistanhoidollisissa toimissa. Esimerkiksi suurriistavirka-avun tarve on kasvanut viime vuosina. Toiminta on laajaa: kyseessä on ympärivuorokautinen virka-aputoiminta, ja toimintakertojen määrä alkaa olla vuodessa lähes 16 000. Metsästäjät myös lopettavat vahingoittuneita eläimiä luonnossa. Toisaalta esitettiin, että metsästyksessä on myös ongelmakohtia, joihin tulisi kiinnittää huomiota luonnonvaraisten eläinten loukkaantumisten ennaltaehkäisyssä. Esimerkiksi pyyntirautojen käyttöön ja luolapyyntiin liittyy riskejä luonnonvaraisten eläinten vahingoittumiselle. Lisäksi on ilmennyt epäkohtia joidenkin eläinlajien, kuten haitalliseksi vieraslajiksi luokitellun supikoiran, kohtelussa. Toisaalta todettiin, että metsästäjien koulutuksessa korostetaan eettisyyden lähtökohtaa kaikessa toiminnassa ja että koulutuksessa painotetaan kaikkien eläinlajien eettistä lopetusta sekä riistaeläinten hyvinvointia ja terveyttä. Keskustelussa tuotiin esiin toive, että eläinsuojelulliset näkökohdat ja eläinten mielellisyys olisivat enemmän esillä metsästyksessä ja riistanhoitoon liittyvissä materiaaleissa.

Luonnonvaraisten eläinten auttamistoiminnan ongelmakohdat ja keinot tilanteen parantamiseksi

Keskustelussa tuotiin esiin useita ongelmakohtia luonnonvaraisten eläinten auttamis- ja hoitotoiminnan järjestämisessä sekä ehdotettiin ongelmiin erilaisia ratkaisuja. **Organisoitumisen ja yhteisten toimintatapojen ja ohjeistusten puute nostettiin keskeiseksi ongelmaksi.** Epäselvissä tilanteissa altavastaajaksi jää aina eläin. Esitettiin, että toiminnan pitäisi olla **nykyistä järjestäytyneempää ja tarvittaisiin yhtenäisempiä toimintamalleja sekä enemmän yhteistyötä.** Pyöreän pöydän keskustelun tarjoamaa eri toimijoiden yhteistä keskustelufoorumia pidettiin tervetulleena. Toivottiin yhteisempää toimintakenttää ja keskustelua. Tuotiin esiin, että luonnonvaraisia eläimiä auttavat toimijat tarvitsevat jaetun tilannekuvan: olisi tarve jakaa käsitteitä, muodostaa yhteistä tulkintaa eri viranomaisten tulokulmista ja ymmärtää paremmin eri toimijoiden rooleja.

Toimintaa yhtenäistäisi, jos olisi enemmän **yhteisiä ohjeistuksia, linjauksia ja hyvän toimintatavan oppaita** luonnonvaraisten eläinten auttamisesta ja hoitamisesta. Hoitotoiminnalle olisi tarpeen luoda jonkinlainen kriteeristö tai toimintaohjeisto, johon toimijat voisivat sitoutua. Hoitoon ottamiselle olisi hyvä tehdä enemmän ohjeistuksia. Esimerkiksi voisi olla tarpeen linjata siitä, että eläimiä ei oteta hoitoon varmuuden vuoksi. Esitettiin, että ohjeistusten tulisi olla tieteeseen perustuvia ja tutkittua tietoa olisi tärkeää olla enemmän saatavilla toiminnan tueksi. Yksi konkreettinen esimerkki olisi lajikohtainen tietopankki, jota voisi päivittää ja kommentoida säännöllisesti ja johon voisi koota hoitoloiden käytännön toiminnassa kertyviä tietoja laajempaan käyttöön. Yhtenäisiä toimintamalleja tarvittaisiin myös hoidossa olevien luonnonvaraisten eläinten lääkintään, kuten kipulääkityksen ja loishäätölääkityksen määräämiseen.

Hoitopaikkojen osaamisen tason suuri vaihtelu ja auttajakentän monimuotoisuus puutteellisen sääntelyn seurauksena koettiin merkittäväksi ongelmaksi. Luonnonvaraisten eläinten hoito on pääosin vapaaehtoistoimijoiden varassa. Halu auttaa ei yksin riitä, vaan toimijoilla tulee olla tietoa ja osaamista asianmukaisen avun antamiseen. Hoitotoiminnan säätäminen ilmoituksenvaraiseksi

eläinten hyvinvointilaissa on vähimmäisedellytys sille, että toiminta on ylipäättään viranomaisten tiedossa, mutta keskustelussa tuotiin esiin näkemyksiä siitä, että toiminnan tulisi olla luvanvaraista. Luonnonvaraisille eläimille pidempiaikaista hoitoa antavien toimijoiden asiantuntemus tulisi voida varmistaa, ja toimintaa tulisi voida valvoa nykyistä paremmin. Myös **toimijoiden koulutusta sekä tiedon jakamista** tulisi olla nykyistä enemmän.

Keskustelussa korostettiin myös **kansalaisten neuvonnan ja kansalaisille suunnatun tiedon jakamisen** parantamisen tarvetta. Kansalaisille pitäisi olla saatavilla helposti tietoa siitä, miten tulee toimia, kun löytää loukkaantuneen tai muutoin avun tarpeessa olevan luonnonvaraisen eläimen. Tiedon tulisi olla yhteismitallista, eli asiasta olisi hyvä olla saatavilla yhtenäiset ohjeet. Toisaalta todettiin, ettei yleispäteviä, tarkkoja ohjeita voida antaa kaikkiin tilanteisiin, vaan on huomioitava tilanteiden tapauskohtaisuus. Tuotiinkin esiin, että tarvittaisiin neuvontanumero, johon kansalainen voisi soittaa ongelmatilanteissa. Puhelinneuvonta on merkittävässä määrin vapaaehtoisten ja järjestöjen varassa, ja neuvontaa tulisi yhtenäistää vähintäänkin yhteisten toimintamallien avulla. Puhelinneuvonta vähentää turhia hoitoon tuomisia etenkin poikasten kohdalla, kun ihmisiä voidaan opastaa tilanteen seuraamiseen. Yhdeksi konkreettiseksi kansalaisten ohjeistuksen keinoksi ehdotettiin eläintilanneohjeistuksen lisäämistä 112-applikaatioon, jossa voisi olla esimerkiksi toimintaohjeet hirvieläinonnettomuustilanteeseen.

Keskustelussa nostettiin ongelmaksi myös luonnonvaraisten eläinten hoitoketjun **rahoituksen ja muun resursoinnin** riittämättömyys. Autettavien eläinten määrä lisääntyy vuosi vuodelta. Silti toiminta yhä perustuu suureksi osaksi vapaaehtoistoimintaan ja lahjoitusvaroihin. Rahoituksen puute on ollut esillä pitkään, mutta tilanne ei ole muuttunut. Arvioitiin, että yhtenä ongelman taustatekijänä on luonnonvaraisten eläinten jääminen kahden ministeriön (maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö) väliin. Tuotiin esiin, että myös maa- ja metsätalousministeriön tulisi osoittaa rahoitusta luonnonvaraisten eläinten hoidon järjestämiseen ja että rahoitusta tulisi ohjata niin rauhoitettujen kuin rauhoittamattomien ja riistaeläinlajien hoidon järjestämiseen. Jotta luonnonvaraisten eläinten hoidon ongelmia voitaisiin ratkaista ja tilannetta voitaisiin parantaa, toiminnan rahoitusta ja muuta resursointia olisi lisättävä.

Tilaisuudessa heräsi keskustelua myös **viranomaisten työnjaosta, yhteistyöstä, koulutuksesta ja resursoinnista**. Tuotiin esiin, että viranomaisten riittävästä resursoinnista on huolehdittava ja viranomaisilla tulisi olla riittävä rahoitus toimia roolissaan. Rahoitusta tarvitaan myös koulutuksen järjestämiseen: muun muassa kursseihin luonnonvaraisten eläinten hyvinvoinnin kysymyksistä virka- ja muille eläinlääkäreille ja poliisien koulutukseen eläintehtäviin liittyen. Esimerkiksi poliisia työllistävät etenkin loukkaantuneet, suurriistaan kuuluvat eläimet, välittömiä toimia vaativat eläintehtävät sekä eläinsuojelusäädösten noudattamisen valvontatehtävät. Poliisi on yleisviranomainen ja ensisijaisesti turvallisuusviranomainen, jonka toimintaa ohjaavat useat lait, ja haasteena onkin resurssien ja osaamisen riittävyys erilaisiin tehtäviin. Viranomaisten välisellä yhteistyöllä ja koulutuksella onkin tärkeä merkitys. Yhtenä ehdotuksena esitettiin myös luonnonvaraisten eläinten hyvinvointiin ja etiikkaan liittyvistä asioista vastaavan viranomaiselimen perustamista.

Keskustelussa tuotiin esiin, että kansalaisilta on vankka tuki luonnonvaraisten eläinten auttamiseen ja vuosi vuodelta ihmisten huoli ja mielenkiinto luonnonvaraisten eläinten auttamista kohtaan kasvavat. Toisaalta **kärjistynyt ja helposti polarisoituva keskustelu** koettiin ongelmaksi luonnonvaraisten eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta. Pidettiin ongelmallisena, jos keskustelukulttuuri on sellainen, että asiantuntijat eivät halua osallistua siihen. Keskustelussa nostettiin ongelmalliseksi etenkin yksittäisiin virkamiehiin kohdistuva painostus sosiaalisessa mediassa ja pyrkimys vaikuttaa yksittäisen virkamiehen toimintaan kentällä. Tilaisuudessa heräsikin keskustelua **luottamuksesta viranomaisten toimintaan**. Toivottiin, että kansalaisilla ja eri toimijoilla olisi selkeämpi ymmärrys eri viranomaisten rooleista ja näkökulmista. Pitkittyvä sosiaalisen median keskustelu voi olla ongelmallista tilanteissa, joissa tarvitaan nopeita ratkaisuja eläimen hyvinvoinnin näkökulmasta. Tuotiin esiin, että yksittäisen virkamiehen painostaminen on epäasiallista ja tulisi muistaa, että taustalla on aina laajemman organisaation päätös. Nähtiin tärkeänä, että voitaisiin luottaa tapauksen tuntevien viranomaisten näkemykseen siitä, mikä on eläimen hyvinvoinnin kannalta hyvä toimintatapa. Yhtäältä toivottiin työrauhaa viranomaisille sekä luottamusta viranomaisiin ja heidän ammattitaitoonsa. Toisaalta nostettiin esiin, että asenteiden

päivittämistä ja uudistamista tarvitaan myös viranomaisten toiminnassa. Kansalaisten on voitava kyseenalaistaa myös viranomaisten toimintaa, ja viranomaisten tehtävänä on vastata kritiikkiin sekä esittää perustelut päätöksille.

Korostettiin sen tärkeyttä, että kärjistyneen ja vastakkainasetteluja sisältävän keskustelun sijaan tarvitaan rakentavaa vuoropuhelua ja yhteisten toimintamallien rakentamista. Yhtenä ratkaisuna keskustelun ja yhteistyön tukemiseksi esitettiin **luonnonvaraisten eläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan** perustamista Suomeen. Neuvottelukunnan perustaminen voisi tukea rakentavaa keskustelua ja tarjota areenan eri näkökulmien esittämiseen ja kuulemiseen luonnonvaraisten eläinten hyvinvoinnin kysymyksissä. Neuvottelukunta mahdollistaisi myös pääsyn yhteisten linjausten tekemiseen luonnonvaraisten eläinten hyvinvoinnin kysymyksissä.

Loppusanat

Eläinsuojeluasiames Saara Kupsala kiitti kaikkia osallistujia ja alustajia loppuyhteenvedossaan. Keskustelussa korostuivat eettisten kysymysten ja näkökulmien moninaisuus sekä rakentavan keskustelun tarve koskien luonnonvaraisten eläinten hyvinvointia. Keskustelussa nostettiin esiin luonnonvaraisten eläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan perustaminen Suomeen. Myös eläinsuojeluasiames ja Eläinten hyvinvointikeskus ovat ehdottaneet neuvottelukunnan perustamista. Nykyisten tuotantoeläin-, seura- ja harrastuseläin- ja koe-eläinten hyvinvoinnin neuvottelukuntien tapaan luonnonvaraisten eläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta tukisi eri sidosryhmien välistä yhteistyötä ja tekisi ehdotuksia ja lausuntoja luonnonvaraisten eläinten hyvinvoinnin pitkäjänteiseksi kehittämiseksi. Keskustelussa esitettyjä keinoja luonnonvaraisten eläinten auttamistoiminnan parantamiseksi olivat muun muassa lainsäädännön kehittäminen, ohjeistukset, hyvän toimintatavan oppaat, rahoituksen lisääminen, toimijoiden koulutus sekä kansalaisille suunnattu neuvonta ja tiedonjako. Hoidettavien eläinten määrä on lisääntynyt, ja olisi tärkeää varmistaa valtion rahoituksen jatkuvuus, riittävyys ja kattavuus luonnonvaraisten eläinten hoitotoimintaan. Luonnonvaraisten eläinten hyvinvointityössä on olennaista keskittyä myös loukkaantumisten ennaltaehkäisyyn esimerkiksi erilaisissa suunnitteluratkaisuissa.